

PREDGOVOR ILI ZAŠTO GOVORITI O „VITALNIM GRADOVIMA“?

Promatrajući stare gradske jezgre i njihovu ljepotu koja je, unatoč nerijetkim situacijama propadanja i nebrige, još uvijek nedvojbena, pitamo se: je li moguće uspješno oživjeti staro „srce“ grada? Već i samo pitanje nosi sa sobom neku vrstu obveze prema urbanoj baštini. Često i nove gradske četvrti u promatrača izazivaju slično pitanje: hoće li ovaj dio grada ikada zaživjeti? Obveza koju prepoznajemo u ovom pitanju odnosi se na dobro planiranje i razvijanje onoga što sami, kao suvremenici, u gradu stvaramo. Korijen obaju pitanja, kao i naših želja povezanih s načinom na koji se gradovi razvijaju, možemo tražiti u ideji da grad ima onoliko smisla koliko je živ i koliko može i hoće poticati život. Pojam vitalnoga grada danas susrećemo kroz različite projekte europskih urbanih politika (*vital cities*), ali on je već dugo prisutan u stručnom diskursu, ponajprije kroz pojam *revitalizacije*, kojim se nastoji gradskim strukturama vratiti (izgubljena) vitalnost. Na tom tragu, iz riječi koja označuje *proces* apostrofiramo korijen da bismo označili poželjno *stanje*, cilj kojemu teži uspješna transformacija grada. No „biti vitalan“ za grad ne znači samo stvaranje djelotvornog odnosa prema prošlosti i stalnu obnovu onoga što smo naslijedili iz prošlih razdoblja već i sposobnost grada za organizacijom života sada i ovdje, što je pretpostavka uspješna razvoja. Te dvije zadaće, od kojih se jedna brine o „starome“, a druga o „novome“ što nastaje u gradu, ne odnose se samo na fizičku već i na socijalnu strukturu: uključuju živu zajednicu, način života, ideje i vrijednosti, socijalni identitet, tradiciju i vanjske (danas globalne) utjecaje. Stoga sve češće govorimo o „socijalno održivom“ razvitku grada, konceptu koji povezuje uspješne fizičke i socijalne transformacije urbanih sredina. Riječ je o kompleksnoj, multidisciplinarnoj /transdisciplinarnoj/ zadaći koja uključuje znanja i aspiracije različitih socijalnih aktera. Drugim riječima, poželjan rezultat urbane transformacije bio bi vitalan grad, grad koji omogućuje kvalitetan život sada, ali i grad koji je sposoban revitalizirati strukture naslijeđene iz prošlosti. Raspravu o urbanim transformacijama hrvatskih gradova započinjemo ovom knjigom, s nadom da ćemo je što skorije upotpuniti serijom sličnih publikacija na temelju istraživanja u koja ćemo uključiti i drugi važne aktere razvoja grada: civilni sektor, neovisne stručnjake, gospodarstvenike... Željeli bismo, koliko je više moguće, kroz sociološku analizu doprinijeti ostvarenju cilja – da hrvatski gradovi u što većoj mjeri postanu vitalni gradovi, da ostvare svoj potencijal, revitaliziraju „zatečene“ fizičke i socijalne strukture i uspješno generiraju nove. Ili, doslovno rečeno, u punom značenju riječi „vitalan“ – da budu gradovi „koji su puni života, životne snage, otporni i životvorni“ (Hrvatski jezični portal).

Autori